

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
The study of problems and development guideline of student care and
support system for student with intellectual disability under special
education bureau

อภิญา บุญเกียรติ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาาระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 205 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อ ตามลำดับ
2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีดังนี้ ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : แนวทาง , การพัฒนา, ระบบดูแล, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

¹ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the problem of student care and support system for student with intellectual disability under special education bureau. 2) To study about development and improvement guideline of student care and support system for student with intellectual disability under special education bureau. There were 205 samples including administrators and teachers were collected by stratified random sampling. The instrument was questionnaire. Percentage, mean and standard deviation were used to analyze the data.

The result of this research show that;

1. Overall the problem of student care and support system for student with intellectual disability under special education bureau were at high level. When considered in descending order by the average of the most to the least; promotion and development of the students, prevention and solution of student's problem, knowing the students individually, students screening and students transfer, respectively.

2. The development and improvement guideline of student care and support system for student with intellectual disability under special education bureau were as follows; administrators and teachers should be aware of the important of student care and support system and should support the operation or participate the activity regularly, all teachers and related person need to be aware of the important of student care and support system, have a good attitude towards students and be happy to develop students in all areas, all committees or working groups must be closely coordinated and there are meeting in each group regularly, adviser is the main personnel in the operation which requires coordination of all involved, training for knowledge and skills and providing useful knowledge and information about student care and support system for adviser or related person, especially, the basic counseling skills and the guidelines for solving student's problems which school should operate continuously and consistently.

Keywords: Guidelines, Development, Care and support system, Students with intellectual disabilities

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่โรงเรียนจึงมีความจำเป็น และสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน เพราะระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีวิธีการสร้างและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนเป็นต้น ซึ่งเชื่อว่าหากสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ด้วยความรัก ความเอาใจใส่อย่างจริงจังจริงใจ และต่อเนื่องแล้ว การดำเนินงานย่อมประสบความสำเร็จ ส่งผลให้นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตก็จะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นไปตามที่สังคม และประเทศชาติมุ่งหวัง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก

และเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขให้เติบโตอง
งามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 13-15)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม การ
ป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและ
พัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ และ
ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรม
สุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนจึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้กระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุก
ฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ มีกิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่จะนำไปสู่
ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติได้นั้น จะต้องเน้นด้านประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยทั่วหน้า
กัน ทั้งนี้เพราะประชากรของแต่ละประเทศนั้นได้ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรใดๆ เป็นปัจจัย
ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ประเทศชาติใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมด้วยศักยภาพทั้งร่างกาย
จิตใจและสติปัญญาแล้ว เป็นผลทำให้ประชากรประเทศนั้นได้รับความสุข ความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน (ทิวากร
อาจหาญ, 2558 : 2)

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ ได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่ต่อเนื่องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทุกขั้นตอนแต่ยังพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้
เช่น ปัญหาที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2550 :
2) ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสอนนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มี
ความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการ
พัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารจัดการและสามารถดำเนินงานตามระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลที่ได้จากการศึกษาหาแนวทางการพัฒนางานตามระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนที่
จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นแนวทางในการ
พัฒนาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากสถานศึกษา 19 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน และครู จำนวน 380 คน รวมทั้งสิ้น 433 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 205 คน กำหนดขนาดได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 : อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2551 : 179) โดยใช้วิธีการสุ่มแบ่งตามสัดส่วนกระจายตามภูมิภาค (proportional stratified random sampling) จากจำนวนประชากร ทั้งหมดจำนวน 205 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 25 คน และครูจำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาและ 5) การส่งต่อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแบบสัมภาษณ์ในประเด็น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมีการตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) การสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 1 ศึกษา แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎี

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาให้ครอบคลุมนิยาม ตัวแปร แล้วนำมาจัดทำเป็นข้อกระทงคำถามสำหรับการวิจัย โดยผ่านคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 3 นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ในแต่ละข้อได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 -1.00

ขั้นที่ 4 แก้ไขข้อกระทงคำถาม แล้วจัดทำแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหาร และครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล และโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่รับกลับมาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) ของ Cronbach (สุวิมล ติกรานันท์, 2551 : 156) ได้ค่าความเที่ยงของปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่ากับ 0.96

- 1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลเท่ากับ 0.95
- 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนเท่ากับ 0.92
- 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนเท่ากับ 0.94
- 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 0.92 และ
- 5) ด้านการส่งต่อเท่ากับ 0.92

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผ่านการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) แบบสัมภาษณ์ สร้างคำถามทุกคำถามให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่ต้องการศึกษา เป็นคำถามที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง คำถามทุกคำถามต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ คำถามนั้นผู้ตอบต้องรู้จักจริงและตอบได้ คำถามจะเห็นประเด็นสำคัญคือ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนา ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. การวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายในการวิเคราะห์โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เชิงคุณภาพ สรุปเป็นความเรียง

3. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จากแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์เชิงคุณภาพ สรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย

สามารถสรุปผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความครอบคลุมของข้อมูลแต่ละด้านของนักเรียนแต่ละบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียนแต่ละบุคคล

1.2 ปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความชัดเจนของตัวชี้วัดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการแบ่งกลุ่มนักเรียน

1.3 ปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมก่อนเรียนที่ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความสอดคล้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกับความต้องการของนักเรียน

1.4 ปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การอุทิศตนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความต่อเนื่องในการให้คำปรึกษาของครู

1.5 ปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูฝ่ายกิจการนักเรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความใส่ใจของครูแนะแนวในการช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา ในแต่ละด้านที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ที่เกี่ยวข้องทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน จึงสรุปได้ ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมใน

แต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันโรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมวด 7 มาตรา 63 บัญญัติว่าโรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา ผูกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนนักศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเปรียบเสมือน การส่งเสริม พัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบต่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลรวี ทิพย์รัตน์ (2558 : 68) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากแต่ละโรงเรียนได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงตอบสนองนโยบายดังกล่าวโดยการดำเนินงานและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ เกตุประทุม (2560 : 84) ได้ศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความครอบคลุมของข้อมูลแต่ละด้านของนักเรียนแต่ละบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียนแต่ละบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีนโยบายให้ครูประจำชั้นเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน โดยมีการกำหนดระยะเวลาและเครื่องมือที่ใช้อย่างเป็นระบบ ทำให้ได้ข้อมูลของนักเรียนถูกต้อง ครอบคลุมและทั่วถึง จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นพื้นฐานในการทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งด้านครอบครัว พฤติกรรม ความสามารถ รวมถึงด้านอื่นๆ เพื่อช่วยให้นักรู้จักนักเรียนมากขึ้น และนำข้อมูลมาใช้ในขั้นตอนต่อไป ดังที่สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การรับข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการ ดำเนินงานด้านอื่นๆ ตามไปด้วยสอดคล้องกับพินิจ ผ่องแผ้ว (2560 : 81) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้เรา ได้ทราบข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนครอบคลุมทุกด้าน และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ วรรณศิริ (2559 : 88) ได้ ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม และผู้ปกครองของนักเรียน พบว่า มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ มากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความชัดเจนของตัวชี้วัดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ สุดท้าย คือ การทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการแบ่งกลุ่มนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีเครื่องมือ ที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้การปฏิบัติตามระบบคัดกรองนักเรียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์และถูกต้อง ได้ข้อมูลนักเรียนที่ชัดเจน สามารถทำการแยกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างเหมาะสม จึงมีการ ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีพื้นฐานในด้านารรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ดี จึงช่วยให้การคัดกรองนักเรียน เป็นไปอย่างถูกต้อง ซึ่งนับเป็นกระบวนการสำคัญ รวมทั้งปัจจุบันมีการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลายด้านขึ้นทั้งด้าน ครอบครั้ว ด้านสุขภาพ หรือด้านผลการเรียน ที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์และจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มตามเกณฑ์การคัด กรองที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2549 : 19) ได้กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการจัดกลุ่มนักเรียน มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธี เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นและมีความ รวดเร็วในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรียา ทองบัณฑิต (2558 : 45) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ มากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมก่อนเรียนที่ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ลำดับสุดท้าย คือ ความสอดคล้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกับความต้องการของนักเรียน ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากกระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังที่ สม พร สุทัศนีย์ (2559 : 11) กล่าวว่า ครูมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริมสนับสนุนป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่ง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 5) ได้กำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพ ของนักเรียนโดยที่เน้นในด้านกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิเด็กมีการมีส่วนร่วมของ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัด กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของสังกัด สิทธิเด็กตลอดจากการแก้ไขปัญหาดังๆ และ สอดคล้องกับ จงจิตร สิงห์ทอง (2558 : 85) ที่ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศูนย์

ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า มีดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การอุทิศตนในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ความต่อเนื่องในการให้คำปรึกษาของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ปรึกษามีการเอาใจใส่ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งมีการประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ดังที่ พิชราภรณ์ เดชสุภา (2559 : 50) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนเวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษาของครูมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ สุรัชต์ ชาตะรักษ์ (2560 : 132) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูฝ่ายกิจการนักเรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ความใส่ใจของครูแนะแนวในการช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการดำเนินงานแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการแก้ไขปัญหามาตรับและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการประสานงานช่วยเหลือ ร่วมมือระหว่างกัน และมีการรายงานผลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงทำให้ดำเนินการด้านการส่งต่อนักเรียนมีประสิทธิภาพ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 25) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกสังคมในการประสานงาน และการสร้างความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับ ทัศน แสงกล้า (2559 : 85) ที่ได้ศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ เรืองแท้ (2557 : 54) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า สภาพการดำเนินการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา ในแต่ละด้านที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพโดยเฉพาะการนำระบบ IT มาใช้ในการเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ สามารถนำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และข้อมูลต้องปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน มีแผนงานในการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพราะการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ เมื่อครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูก็จะเห็นสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ของผู้ปกครองมีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูและโรงเรียนและยังได้ข้อมูลของนักเรียนที่เป็นจริง ในการที่จะจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมเป็นรายๆ ไป โรงเรียนโดยผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา เป็นค่าพาหนะในการเดินทางเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ สุตาพรธณ กาละพงษ์ (2559 : 81) ที่

ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า แนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูในการเยี่ยมบ้านนักเรียน และโรงเรียนควรหาวิธีการให้ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้เป็นมาตรฐาน และในการสรุปผลการจำแนกนักเรียนควรพิจารณาจากข้อมูลนักเรียนหลายๆ ด้าน อาศัยความละเอียดถี่ถ้วน โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองที่ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน มีการประสานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน เพราะผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาคัดกรองที่ดีที่สุด การประสานกับผู้ปกครองนักเรียนต้องให้ความเข้าใจที่ตรงกันและมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนมีประสิทธิภาพควรระมัดระวังการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนอยู่กลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนักเรียนคนอื่นๆ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อตัวนักเรียน สอดคล้องกับ โชคชัย อาษาสนา (2555 : 59) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน คือ การดำเนินงานที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงาน จึงควรมีการประชุมชี้แจงปรึกษาหารือและทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน จึงจะเกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรเน้นการบูรณาการการจัดกิจกรรมการสอนปกติกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสอดแทรกการให้การช่วยเหลือและพัฒนาควบคู่กันไปรวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกคนตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละคน ไม่ใช่ภาพรวมทั้งหมด สอดคล้องกับ โชคชัย อาษาสนา (2555 : 59) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนนั้น ควรมีการจัดประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือกันว่า โรงเรียนมีความพร้อมที่จะจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มากน้อยแค่ไหนและจะจัดกิจกรรมใดบ้าง เพื่อส่งเสริมนักเรียนในแต่ละกลุ่มให้ตรงตามความต้องการของนักเรียนโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้วย

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โรงเรียนควรยึดหลักการป้องกันเป็นอันดับแรกการช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหาจะดำเนินการต่อเมื่อการป้องกันไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุม ดังนั้น การป้องกันควรเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้นักเรียนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด ส่วนการช่วยเหลือและแก้ไข้ควรยึดหลักการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณีความเหมาะสมโดยวิธีการศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และวางแผนให้ความช่วยเหลือนอกจากนี้ควรดำเนินงานเป็นทีม เพราะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถหลายด้าน อาศัยหลักจิตวิทยาเทคนิคการใช้ปัญหาจากบุคลากรทุกๆ ฝ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการดำเนินงาน จึงจะสามารถแก้ไข้ปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนได้ กรมสุขภาพจิต (2544 : 32) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาได้ให้ความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบของตนทุกคนอยู่แล้วแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องเพื่อช่วยแก้ไข้ปัญหาให้นักเรียนทั้งด้านป้องกันและแก้ไข้ปัญหา สอดคล้องกับยุทธนา เรื่องไพศาล (2556 : 52) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี พบว่า

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น โรงเรียนควรมีมาตรการให้คำปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ชัดเจน โดยเน้นการปฏิบัติและโรงเรียนควรขอความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.5 ด้านการส่งต่อ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรวีตฤประสงค์ของการส่งต่อว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมที่สุด พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ โดยการช่วยเหลือเป็นรายกรณีจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงแหล่งส่งต่อภายนอกที่เหมาะสม ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง โดยที่โรงเรียนและครูที่ปรึกษาจะต้องติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการส่งกลับนักเรียนคืนสู่ปกติ ครูที่ปรึกษาควรวាយามแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอนและมีการประสานกับทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 51) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาเมื่อได้ดำเนินการตามกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ข้างต้น แล้วยังไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้เพราะบางครั้งปัญหาของนักเรียนรุนแรงยากต่อการแก้ไขหรือการดำเนินการแก้ไขต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะให้การช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรส่งต่อนักเรียนให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญได้แก้ไขปัญหาก่อนที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ยุทธนา เรื่องไพศาล (2556 : 52) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการส่งต่อนักเรียนนั้น ครูที่ปรึกษาควรประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ และประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องการส่งต่อนั้น ต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรมีระบบบริหารจัดการที่ดีมีการแต่งตั้งคำสั่งการรับผิดชอบหน้าที่ที่ชัดเจน โดยให้ครูดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ดำเนินการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดเวลาการทำงานให้ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานพร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจกับครูผู้ปกครองและนักเรียนให้ชัดเจน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ชัดเจนตรงตามความเป็นจริงใจ
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ให้ครูที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มงานที่รับผิดชอบฝึกทักษะต่างๆ ในการส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้จัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย และตรงตามความต้องการที่แท้จริง กระตุ้นให้ครูได้เห็นความสำคัญของการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์กับการช่วยเหลือนักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ฝ่ายบริหารควรจัดให้มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานแต่งตั้งคำสั่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมคิดแก้ไขปัญหากันให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครองและความร่วมมือกันอย่างจริงจัง
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ฝ่ายบริหารควรส่งบุคลากรอบรมในด้านการแนะแนวหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และนำความรู้มาช่วยเหลือนักเรียนโดยตรง สร้างความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงผลที่จะได้รับการส่งต่อนักเรียนโดยเฉพาะการส่งต่อภายนอก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. คว้าศึกษาปัญหาในการสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. คว้ามีการศึกษาปัญหาในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา.
- จงจิตร สิงห์ทอง. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศูนย์ประสานงาน เขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โชคชัย อาษาเสนา. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์ผา ผ่องแผ้ว. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วุฒินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรี ทองบัณฑิต. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิวากร อัจฉาญ. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง. วุฒินิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- มลรวี ทิพย์รัตน์. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วุฒินิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริรัตน์ เกตุประทุม. (เกตุประทุม). การดำเนินงานและแนวทางการดำเนินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วุฒินิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2550). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์/ราชประชานุเคราะห์. กาญจนบุรี : โฉวเองหมงมีเดีย.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2551). การประเมินผลการเรียนรู้นวใหม่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชต์ ชาตะรักษ์. (2560). การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3. วุฒินิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). เอกสารการเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามจุดเน้นการพัฒนาโดย

ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด.

_____. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สุตาพรรณ กาละพงษ์. (2557). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

_____. (2549). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6).

กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การ.

_____. (2549). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6).

กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สมศักดิ์ วรรณศิริ. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอ ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่

3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา

บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมพร สุทัศน์ีย์. (2559). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ยุทธนา เรื่องไพศาล.(2556). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.